

Индекс на активна транспарентност 2022

Индекс на активна транспарентност 2022

Скопје, јули 2022 год.

Индекс на активна транспарентност 2022

Издава:

Центар за граѓански комуникации

Лектура:

Татјана Б. Ефтимоска

Печати:

Датапонс Скопје

Тираж:

250 примероци

Бесплатен/некомерцијален тираж

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

005.332.5"2022"(497.7)(047.31)

ИНДЕКС на активна транспарентност : 2022. - Скопје : Центар за граѓански комуникации, 2022. - 27, 27 стр. : граф. прикази ; 29 см

Насл. стр. на припечатениот текст: Index of active transparency : 2022 / translation from Macedonian to English Katerina Dimishkovska. - Обата текста меѓусебно печатени во спротивни насоки. - Текст на мак. и англ. јазик. - Содржи и: Прилози = Appendices

ISBN 978-608-4974-10-9

а) Индекс на транспарентност -- 2022 -- Македонија -- Извештаи

COBISS.MK-ID 58035717

Годишната програма на Центарот за граѓански комуникации е поддржана од програмата Цивика Мобилитас

МАКЕДОНСКИ
ЦЕНТАР ЗА
МЕЃУНАРОДНА
СОРАБОТКА

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Цивика мобилитас е проект на Швајцарската агенција за развој и соработка (СДЦ) кој го спроведуваат НИРАС од Данска, Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) и ФЦГ Шведски развој АБ (ФЦГ Шведска)

Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на Центарот за граѓански комуникации и на ниту еден начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Цивика мобилитас, на Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC) или на организациите што ја спроведуваат.

Содржина

Резиме	5
Вовед: Зошто активна транспарентност?	6
Методологија	8
Вкупно рангирање според Индексот на активна транспарентност 2022	9
Детална анализа на активната транспарентност за 2022 година	10
Прилози: Прашалници за мониторинг на институциите	23
Прашалник за истражување на активната транспарентност на министерствата и на Владата за изработка на Индексот на активна транспарентност	23
Прашалник за истражување на активната транспарентност на општините и на Град Скопје за изработка на Индексот на активна транспарентност	24

Кратенки

МВР	Министерство за внатрешни работи
МЕ	Министерство за економија
МЖСПП	Министерство за животна средина и просторно планирање
МЗ	Министерство за здравство
МЗШВ	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
МИОА	Министерство за информатичко општество и администрација
МК	Министерство за култура
МЛС	Министерство за локална самоуправа
МНР	Министерство за надворешни работи
МО	Министерство за одбрана
МОН	Министерство за образование и наука
МП	Министерство за правда
МПСОЗ	Министерство за политички систем и односи со заедниците
МТВ	Министерство за транспорт и врски
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
МФ	Министерство за финансии
РСМ	Република Северна Македонија

Резиме

- ▶ Просечната активна транспарентност на министерствата, на Владата и на општините за 2022 година изнесува **73 %** (од максимално можни 100 %).
- ▶ Во однос на лани, активната транспарентност е **подобрена за 10 процентни поени** (од 63 % на 73 %).
- ▶ Својата активна транспарентност годинава **ја подобриле дури 81 %** од институциите.
- ▶ Активната транспарентност на министерствата и Владата изнесува **85 %**, а на општините **70 %**. За разлика од лани, министерствата се подобриле за 6 процентни поени, а општините за 10.
- ▶ Две институции, **Министерството за одбрана и Владата**, имаат по максимални **100 %**, односно ги објавуваат сите предвидени информации од активната транспарентност.
- ▶ Три општини се наоѓаат на третата позиција, со високи 97 % исполнетост на обврските за објавување информации според активната транспарентност: **Битола, Валандово и Карпош**.
- ▶ Меѓу **регионите**, на првото место изби **Југоисточниот Регион** (со 84 % активна транспарентност), додека на последно место останува **Скопскиот Регион** (со 56 % активна транспарентност).
- ▶ **Најмалку информации** и министерствата и општините објавуваат **за финансиите** (само 56 % од можни 100 % – општините, 82 % од можни 100 % – министерствата).
- ▶ На **барањата за слободен пристап** до информациите од јавен карактер што им беа испратени на сите во ист ден и со исто прашање, **општините** одговорија во просек **за 12 дена** (лани за 17 дена), а **министерствата** одговорија **за 16 дена** (лани исто така за 16 дена). **93 %** од институциите одговорија во рамките на **максималниот законскиот рок** од 20 дена.

Под 'активна транспарентност' се подразбира објавувањето информации на сопствена иницијатива на институциите, без притоа некој да има доставено до нив барање за пристап до тие информации. Сепак, постои и законска основа за активната транспарентност на институциите, која се наоѓа, пред сè, во Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер, но и во низа други закони, како што се Законот за локалната самоуправа, Законот за буџетите, Законот за јавен долг, Законот за финансирање на единиците на локална самоуправа и др. Освен од регулативата, активната транспарентност произлегува и од добрата практика, а институциите имаат обврски за проактивно објавување информации и од акциските планови во рамките на иницијативата за Партнерство за отворена власт.

Вовед: Зошто активна транспарентност?

Под 'активна транспарентност' се подразбира објавувањето информации на сопствена иницијатива на институциите, без притоа некој да има доставено до нив барање за пристап до тие информации. Наспроти тоа, во случаите кога до институцијата се доставува барање за одредена информација, станува збор за 'реактивна транспарентност'.

Потребата од проактивното објавување информации произлегува оттаму што на тој начин се обелоденуваат:

- » информации за регулативата и за одлуките на властите, со што се остварува правото на граѓаните да бидат информирани за своите права и обврски во општеството;
- » информации коишто им се потребни на граѓаните за да бараат одговорност од властите;
- » информации коишто им се неопходни на граѓаните за да можат да учествуваат во процесот на донесувањето одлуки и
- » информации коишто им се потребни на граѓаните за да можат да пристапуваат кон услугите што ги нудат јавните институции.

И самата институција којашто објавува информации врз проактивна основа остварува корист по неколку основи:

- » активната транспарентност ѝ помага на институцијата да биде поодговорна во трошењето на јавните пари;
- » на тој начин институцијата ги промовира принципите на добро владеење и интегритет и
- » институцијата е поефикасна бидејќи подобро управува со информациите со коишто располага.

Се чини дека развојот на техниката и технологиите одат рака под рака и ја помагаат активната транспарентност на институциите, бидејќи начините за дистрибуција на информациите што ги поседуваат институциите, а што се од корист за граѓаните, се побројни и полесно достапни.

Законската основа за активната транспарентност на институциите се наоѓа во Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер. Овој закон, освен што пропишува обврска до институциите да одговорат на барањата за пристап до информации од јавен карактер, содржи и одредби за проактивно објавување информации, односно за самостојно објавување информации.

Натаму, низа други закони пропишуваат обврски за институциите да објавуваат информации врз проактивна основа. Станува збор за одредби во Законот за локалната самоуправа, во Законот за буџетите, во Законот за јавен долг, во Законот за финансирање на единиците на локална самоуправа и др.

Освен од регулативата, активната транспарентност произлегува и од практиката. Во светот се смета за добра практика кога една институција ги прави достапни до сите граѓани одговорите на прашањата што почесто ги добива во форма на барања за слободен пристап до информации од јавен карактер.

Доброволно објавените информации им помагаат на граѓанските организации и на истражувачките новинари да изработуваат и да објавуваат истражувања што им помагаат на граѓаните подобро да го разберат функционирањето на институциите, нивните права и обврски, начинот на којшто можат да влијаат врз донесувањето на одлуките што се рефлектираат врз нивното секојдневно живеење и работење, како и полесно да им пристапат на услугите што им ги нуди државата.

Во принцип, една институција може проактивно да ги објави сите информации со коишто располага, освен оние за коишто во законот постојат исклучоци.

Активната транспарентност е релативно нов поим во светот. Оттука, не постојат ниту некои пропишани стандарди за тоа кои сè информации, освен оние пропишани со закон, институциите треба да ги објавуваат. Сепак, анализата на практиката од многу земји упатува на некои минимум информации коишто една институција треба да ги објавува како дел од активната транспарентност.

Кога објавуваат проактивно одредени информации, институциите треба да се раководат од тоа начинот на којшто ги објавуваат информациите да биде исплатлив и ефективен, односно да биде лесно достапен за најширок круг граѓани. Исто така, искрената активна транспарентност подразбира институцијата да ги информира граѓаните и заинтересираните страни за објавените информации и да го поттикнува пристапот до нив и нивното користење.

Проактивно објавените информации треба да бидат лесно достапни и разбирливи, да можат да се употребат, да бидат релевантни (во соработка со граѓанските организации и новинарите може да се провери кои се релевантни информации) и да се ажурираат редовно.

Врз основа на сево ова, Центарот за граѓански комуникации изработи детална методологија за сеопфатно истражување кое го мери степенот на активна транспарентност на државните институции. Идејата на ова истражување и на рангирањето на институциите во т.н. Индекс на активна транспарентност е да им се помогне на институциите околу тоа кои информации треба да ги објавуваат и да се поттикнат да ги објавуваат тие информации.

Методологија

Истражувањето се спроведува врз основа на претходно изработени методологија и структурирани прашалници за состојбата на исполнетост на обврските за активно објавување на информациите на интернет-страниците на институциите.

Основа за изработката на прашалниците претставуваа законските обврски што ги имаат институциите за објавување информации од разни сфери што се од важност за граѓаните и што влијаат врз нивните животи и работењето. Во оваа смисла, земени се предвид, пред сè, обврските што произлегуваат од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер и оние обврски од други закони што се однесуваат на трошењето јавни пари.

Истражувањето се прави шеста година по ред на институциите што се директни носители на извршната власт на централно и на локално ниво, односно на Владата и на министерствата, и на локалните власти, односно на општините и на Град Скопје.

Имајќи ги предвид различните обврски за активно објавување информации на властите на национално и на локално ниво (општините имаат далеку поголеми обврски во оваа смисла), истражувањето се спроведува врз основа на два прашалници. Едниот прашалник е за министерствата и за Владата, а другиот е за единиците на локалната самоуправа, односно за општините и за Град Скопје. Притоа, прашалникот за Министерството за финансии содржи повеќе прашања, во согласност со повеќето обврски за објавување информации за ова министерство во однос на другите.

Во зависност од важноста, степенот и обемот на објавените информации на интернет-страниците на институциите што се истражуваат, за секое прашање се доделуваат бодови. Освен преку истражување на исполнетоста на обврските за објавување информации според прашалникот, како дел од истражувањето е и тест-барање за слободен пристап до информации од јавен карактер кое се испраќа до сите вклучени институции во истражувањето, заради оценување на навременоста и целосноста на добиените одговори. Максималните бодови што може да ги добие секое министерство и Владата се 48, Министерството за финансии може да добие максимум 54 бодови, а општините и Град Скопје 74.

Иницијалното истражување се спроведе од 28 март до 15 мај 2022 година. Финалното рангирање на институциите е извршено според степенот (процентот) на исполнување на обврските, т.е. според индексот на транспарентност, којшто се добива како однос меѓу бројот на доделени бодови и вкупниот број можни бодови. Притоа, 0 е најнизок ранг, а 100 највисок.

Активната транспарентност на институциите е поделена во пет групи, во зависност од степенот на исполнетост на обврските. Институциите со 80 – 100 % исполнетост се рангирани во групата 'многу добра', оние со 60 – 80 % во групата 'добра', институциите со 40 – 60 % исполнетост во групата 'просечна', со 20 – 40 % исполнетост во групата 'слаба' и со 0 – 20 % во групата 'многу слаба' активна транспарентност.

Вкупно рангирање според Индексот на активна транспарентност 2022

Ранг	Институција	Резултат
МНОГУ ДОБРА		
1	Министерство за одбрана	100,0 %
1	Влада на РСМ	100,0 %
3	Битола	97,1 %
3	Валандово	97,1 %
3	Карпош	97,1 %
6	Велес	95,8 %
6	Кочани	95,8 %
8	Берово	95,7 %
8	Демир Хисар	95,7 %
8	Илинден	95,7 %
11	МЛС	95,5 %
12	Министерство за финансии	94,4 %
13	Гевгелија	92,9 %
14	МВР	91,7 %
14	МОН	91,7 %
14	Министерство за здравство	91,7 %
14	МЖСПП	91,7 %
18	МЗШВ	91,3 %
19	Василево	91,3 %
20	Кавадарци	90,0 %
21	Конче	89,9 %
22	МИОА	89,6 %
23	Богданци	88,6 %
23	Делчево	88,6 %
23	Крива Паланка	88,6 %
23	Куманово	88,6 %
23	Штип	88,6 %
28	Градско	88,4 %
28	Центар Жупа	88,4 %
30	Струмица	87,1 %
31	Охрид	85,7 %
32	Кисела Вода	85,5 %
33	Зрновци	84,1 %
34	Министерство за правда	83,3 %
34	МТСП	83,3 %
36	Прилеп	82,9 %
36	Свети Николе	82,9 %
38	Брвеница	82,6 %
38	Дебрца	82,6 %
40	Гази Баба	81,7 %
41	Дебар	81,4 %
41	Македонска Каменица	81,4 %
43	Министерство за економија	81,3 %
ДОБРА		
44	Македонски Брод	78,6 %
45	Ново Село	78,3 %
45	Теарце	78,3 %
47	Крушево	77,1 %
47	Пехчево	77,1 %
47	Министерство за култура	77,1 %
50	Могила	76,8 %

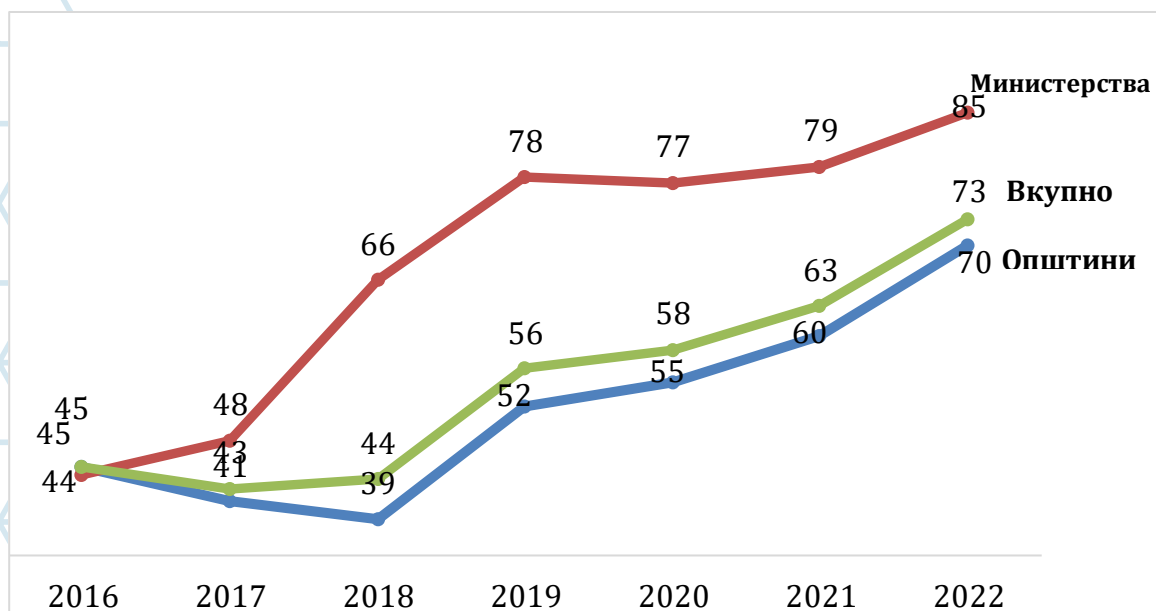
Ранг	Институција	Резултат
51	Ѓорче Петров	76,1 %
52	Пробиштип	75,7 %
53	Вевчани	75,4 %
53	Маврово и Ростуше	75,4 %
55	МТВ	75,0 %
56	Аеродром	74,6 %
57	Радовиш	73,6 %
58	Тетово	72,9 %
59	Босилово	72,5 %
59	Град Скопје	72,5 %
61	Чашка	71,8 %
62	Виница	71,4 %
63	Кратово	70,0 %
64	Центар	69,6 %
65	Гостивар	68,6 %
66	Новаци	68,1 %
66	Петровец	68,1 %
66	Чешиново-Облешево	68,1 %
69	Липково	66,7 %
70	Ресен	65,7 %
71	Желино	65,2 %
72	Дојран	63,8 %
73	Струга	62,9 %
74	МНР	60,9 %
75	Кичево	60,0 %
ПРОСЕЧНА		
76	Студеничани	59,4 %
77	Ранковце	58,0 %
78	Неготино	55,7 %
79	Боговиње	55,1 %
80	МПСОЗ	54,3 %
81	Јегуновце	53,6 %
82	Старо Нагоричане	50,7 %
82	Шуто Оризари	50,7 %
84	Долнени	47,8 %
84	Сарај	47,8 %
86	Карбинци	46,4 %
86	Кривогаштани	46,4 %
88	Сопиште	44,9 %
99	Лозово	43,5 %
90	Росоман	42,0 %
90	Чаир	42,0 %
СЛАБА		
92	Пласница	39,1 %
93	Чучер Сандево	33,3 %
94	Демир Капија	31,9 %
95	Врапчиште	29,0 %
96	Бутел	27,5 %
МНОГУ СЛАБА		
97	Зелениково	17,4 %
98	Арачиново	8,7 %

Детална анализа на активната транспарентност за 2022

Дури 81 % од министерствата и општините ја подобриле својата активна транспарентност годинава во однос на лани.

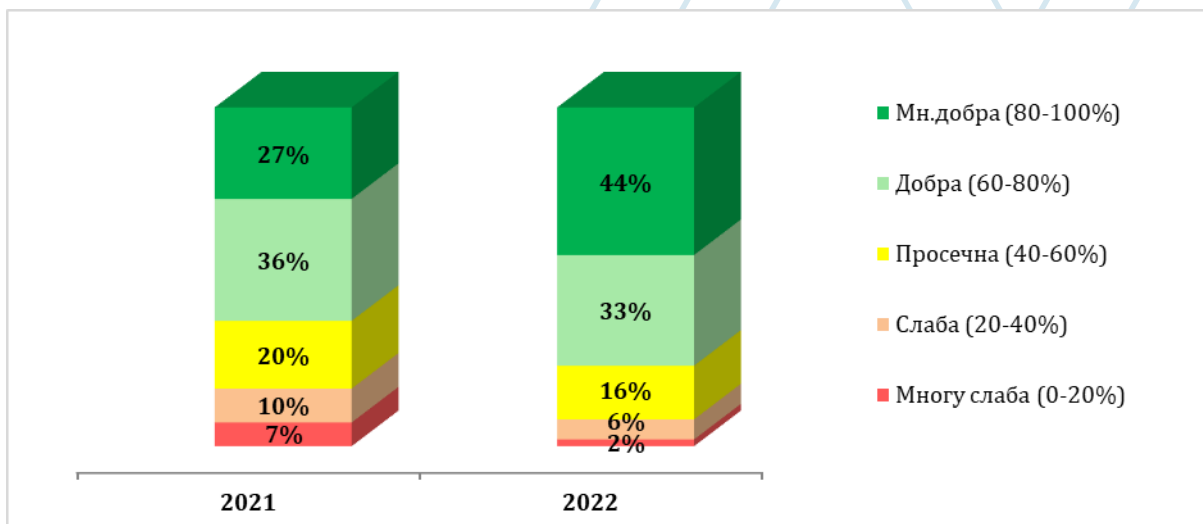
- Просечната активна транспарентност на сите 98 вклучени институции за 2022 година изнесува 73 % (од максимално можни 100 %) и според градацијата на нивоата, спаѓа во 'добра' активна транспарентност.
- Активната транспарентност во 2022 година, која изнесува 73 %, е подобрена за 10 процентни поени во однос на лани, кога изнесуваше 63 %.
- Министерствата и натаму објавуваат повеќе информации отколку општините. Иако во 2016 година почнаа од иста основа, односно имаа ниво на активна транспарентност од 45 %, јазот меѓу транспарентноста на министерствата и на општините останува голем. Имено, активната транспарентност на министерствата изнесува 85 %, додека на општините 70 %.

Движење на активната транспарентност по години

- За првпат годинава, доминантен дел од институциите (44 %) се наоѓаат во најдобрата група со 'многу добра' активна транспарентност, односно со повеќе од 80 процентна исполнетост на обврските за објавување. За сметка на тоа, намален е бројот на институции во сите други четири групи.

Процентуална застапеност на институциите во одделните нивоа на активна транспарентност

АКТИВНА ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ОПШТИНИТЕ: Дури 8 општини се наоѓаат меѓу најдобрите десет институции според нивото на активна транспарентност.

- ▶ Три општини го делат третото место на вкупната ранг-листа според активната транспарентност: Битола, Валандово и Карпош.
- ▶ Во најдобрата група на институции со 'многу добра' активна транспарентност, односно со исполнување на обврските за објавување јавни информации од 80 % до 100 %, се наоѓаат дури 30 општини, што е речиси двојно повеќе од лани.
- ▶ Сепак, две општини: Арачиново и Зелениково ги заземаат последните 2 места на ранг-листата, со 'многу слаба' активна транспарентност (исполнетост 0 – 20 %).
- ▶ Својата транспарентност годинава ја подобриле дури 68 општини, за разлика од лани, кога подобрување имаше кај 51 општина.
- ▶ Лидери, коишто својата активна транспарентност ја подобриле за повеќе од 50 процентни поени, се Липково (за 55,1 %) и Теарце (за 52,2 %), додека најголемо влошување има кај Долнени (за 8,7 %).

АКТИВНА ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА МИНИСТЕРСТВОТА И ВЛАДАТА:

- ▶ За првпат годинава, просечната активна транспарентност на министерствата и на Владата го достигна највисокото ниво на 'многу добра' активна транспарентност, односно исполнување на обврските за објавување јавни информации од 80 % до 100 %.
- ▶ Општото ниво на активната транспарентност кај министерствата и кај Владата е зголемено за 6 процентни поени, од 79 % ланската година на 85 % годинава.
- ▶ Од 16 министерства и Владата, кај дури 11 има пораст на исполнетоста на обврските од активната транспарентност, кај 3 има намалување, додека 3 имаат исти резултати како лани.

- ▶ Најдобро рангирани, со 100 % исполнетост на обврските за објавување, се Министерството за одбрана и Владата. Одбрана и лани беше најдобра институција, а таа и Општина Карпош се првите две што освоиле максимален резултат од 100 % откако се прави рангирањето, односно од 2016 година наваму.
- ▶ Најголем годишен пораст на активната транспарентност од над 20 процентни поени има кај Министерство за политички систем и односи меѓу заедниците и кај Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.
- ▶ Покрај Министерството за одбрана, уште два други министерства се со многу високо ниво на активна транспарентност, Министерството за локална самоуправа и Министерството за финансии. На последното место, сепак, се наоѓа Министерство за политички систем и односи меѓу заедниците, и покрај големото подобрување годинава во однос на лани.
- ▶ Дури 13 министерства се во најдобрата група со 'многу добра' активна транспарентност (исполнетост од 80 % до 100 %), а три во групата со 'добра' активна транспарентност (исполнетост меѓу 60% и 80%). Само едно министерство има во групата со 'просечна' активна транспарентност (исполнетост на обврските меѓу 40 % и 60 %).

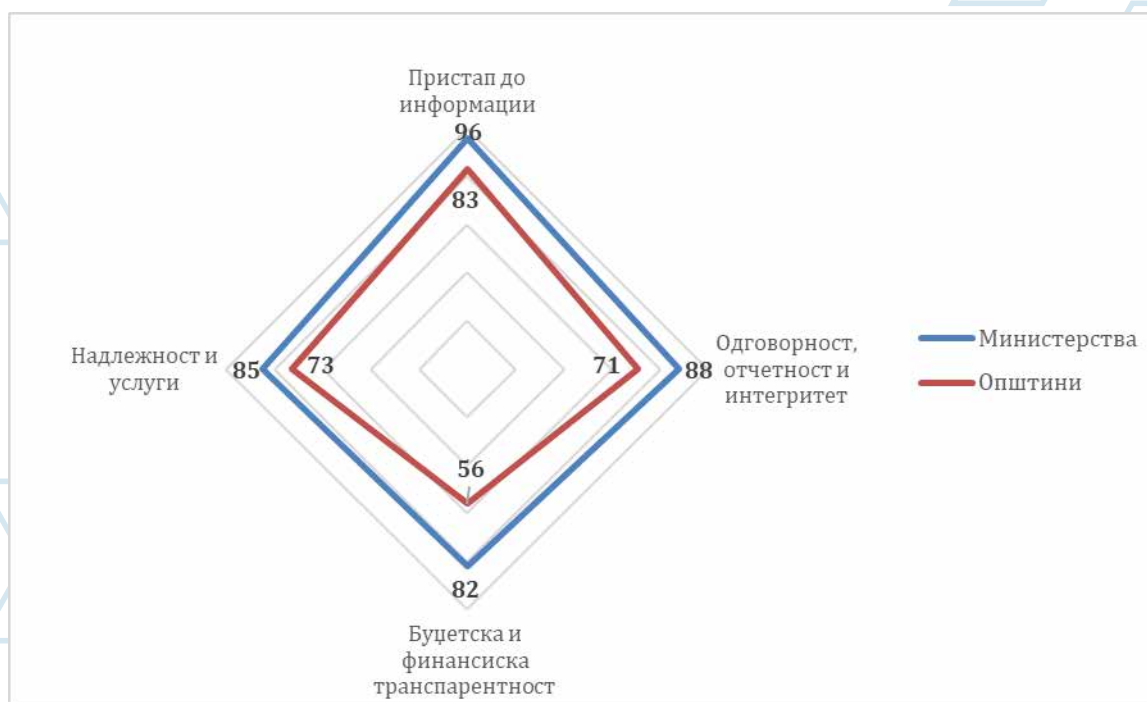
Рангирање на министерствата според активната транспарентност

Ранг	Вкупен ранг	Институција	Резултат 2022	Резултат 2021	Промена (% поени)
1	1	Министерство за одбрана	100,0 %	100,0 %	0
1	1	Влада на РСМ	100,0 %	93,5 %	6,5
3	11	Министерство за локална самоуправа	95,5 %	77,1 %	18,4
4	12	Министерство за финансии	94,4 %	94,4 %	0
5	14	Министерство за внатрешни работи	91,7 %	87,0 %	4,7
5	14	Министерство за образование и наука	91,7 %	91,7 %	0
5	14	Министерство за здравство	91,7 %	87,5 %	4,2
5	14	Министерство за животна средина и просторно планирање	91,7 %	83,3 %	8,3
9	18	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство	91,3 %	69,6 %	21,7
10	22	Министерство за информатичко општество и администрација	89,6 %	83,3 %	6,3
11	34	Министерство за правда	83,3 %	89,1 %	-5,8
11	34	Министерство за труд и социјална политика	83,3 %	79,2 %	4,2
13	43	Министерство за економија	81,3 %	70,8 %	10,4
14	47	Министерство за култура	77,1 %	72,9 %	4,2
15	55	Министерство за транспорт и врски	75,0 %	77,1 %	-2,1
16	74	Министерство за надворешни работи	60,9 %	64,6 %	-3,7
17	80	Министерство за политички систем и односи меѓу заедниците	54,3 %	28,3 %	26,1
		ПРОСЕК	85,3 %	79,4 %	

Најмалку информации се објавуваат за финансиите

- ▶ И министерствата и општините објавуваат најмногу информации од областа на пристапот до информации од јавен карактер, а **најмалку за финансиите**.
- ▶ Во доменот на **пристапот до информации**, процентот на исполнетост на обврските за активно објавување на овие информации, коишто произлегуваат главно од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер, кај општините изнесува 83 %, додека кај министерствата и Владата овој процент е значително повисок и изнесува 96 %.
- ▶ Кај активното објавување информации од областа **буџетска и фискална транспарентност**, општините исполнуваат 56 %, а министерствата 82 % од обврските за активно објавување информации.
- ▶ Во однос на **информациите за прашањата од надлежност и за услугите**, општините имаат просечна исполнетост на обврските за објавување информации од 73 %, а министерствата од 85 %.

Активна транспарентност по области

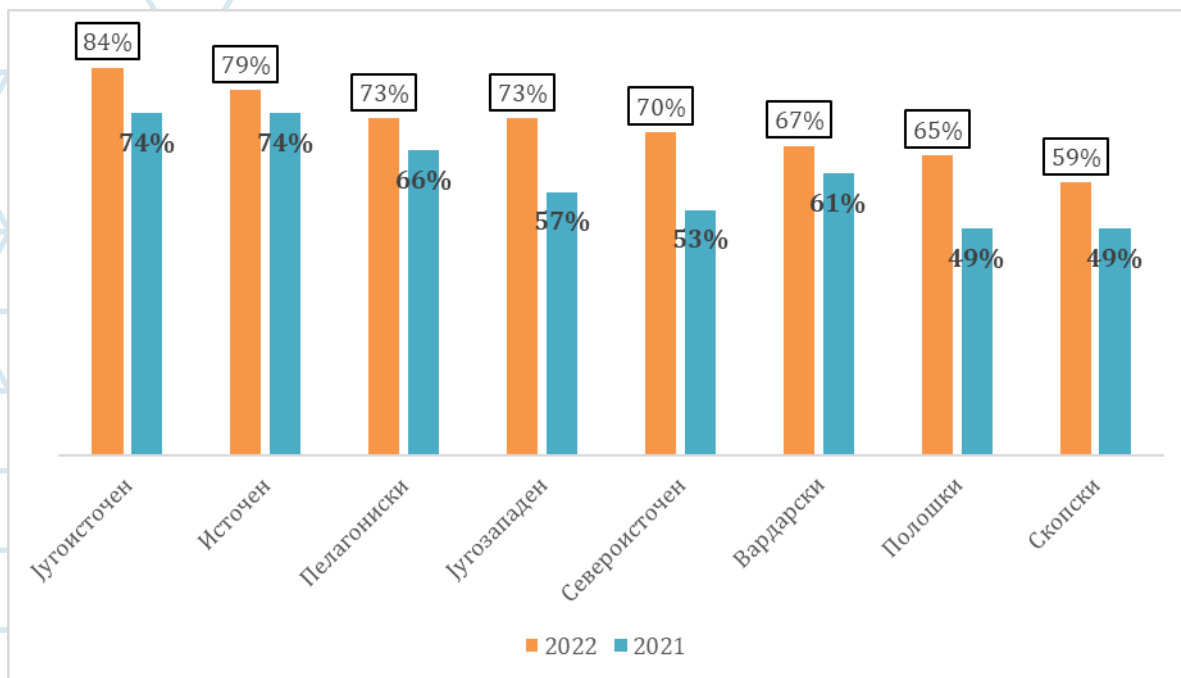

РЕГИОНАЛНА СПОРЕДБА: По три години водство, Источниот Регион го загуби приматот од Југоисточниот Регион, додека неколку години по ред Скопскиот Регион е на последното место.

- ▶ Сите осум региони во земјава остварија подобрување на активната транспарентност во 2022 година.
- ▶ По три години, првото место го изгуби Источниот Регион, за на ова место, со дури 84 %, да избие Југоисточниот Регион, којшто за две години забележа пораст од 25 процентни поени во нивото на активна транспарентност.

- ▶ Како и лани, и годинава на третата позиција е Пелагонискиот Регион, додека на четвртото место се проби Југозападниот Регион. Следи Североисточниот Регион, а дури на шестото место, со пад од две места, е Вардарскиот Регион.
- ▶ Стандардно на крајот се Полошкиот и Скопскиот Регион, иако годинава Полошкиот Регион оствари голем скок од 16 процентни поени во својата активна транспарентност. Скопскиот Регион не само што е последен туку има и мал пораст од 7 процентни поени во однос на лани.

Рангирање на регионите според активната транспарентност

Југоисточен Регион 84 % (лани 74 %)

- ▶ Континуирано подобрувајќи се од година во година, Југоисточниот Регион конечно застана на првото место со високи 84 %, подобрувајќи се за 10 процентни поени само за една година.
- ▶ Трета година по ред, на лидерското место е Валандово, кое само во 2018 година беше на последното место во регионот, но во последните четири години постојано ја подобрува својата активна транспарентност. За четири години, процентот на исполнетост на обврските за објавување јавни информации на оваа општина порасна од 59 % на 97 %. Оваа општина е меѓу трите општини со највисока активна транспарентност во земјава.
- ▶ На второ место во регионот и годинава е Гевгелија. И Василево и Конче ги задржаа третата, односно четвртата позиција.
- ▶ Дојран, иако континуирано ја подобрува својата транспарентност, сепак останува на последното место, односно заедно со Босилово и Радовиш, на дното на табелата.

Активна транспарентност на општините од Југоисточниот Регион

Ранг	Општина	Резултат
1	Валандово	97,1 %
2	Гевгелија	92,9 %
3	Василево	91,3 %
4	Конче	89,9 %
5	Богданци	88,6 %
6	Струмица	87,1 %
7	Ново Село	78,3 %
8	Радовиш	73,6 %
9	Босилово	72,5 %
10	Дојран	63,8 %

Источен Регион 79 % (лани 74 %)

- ▶ По три години водство, Источниот Регион падна на второто место меѓу регионите според активната транспарентност со просечно исполнување на обврските од 79 %, што е подобрување од лани само за 5 процентни поени.
- ▶ Втора година по ред, лидер во регионот е Кочани, којшто ланските 93 % ги зголеми на 96 %. Берово и Делчево се следни, со тоа што годинава ги заменија позициите. Сега на второ место е Берово, со речиси ист процент на активна транспарентност како и водечкото Кочани. На третото место е и Штип, кое лани беше една позиција подолу.
- ▶ Од сите општини во овој регион, само една, Винаца, годинава има помала активна транспарентност од лани. Имено, лани општината имала 74 %, додека годинава има 71 %.
- ▶ На последно место, како и лани, и годинава се наоѓа Карбинци, со 46 % исполнетост на обврските, што е само 2 процентни поени подобро отколку лани.

Активна транспарентност на општините од Источниот Регион

Ранг	Општина	Резултат
1	Кочани	95,8 %
2	Берово	95,7 %
3	Делчево	88,6 %
4	Штип	88,6 %
5	Зрновци	84,1 %
6	Македонска Каменица	81,4 %
7	Пехчево	77,1 %
8	Пробиштип	75,7 %
9	Винаца	71,4 %
10	Чешиново-Облешево	68,1 %
11	Карбинци	46,4 %

Пелагониски Регион 73 % (лани 66 %)

- ▶ Втора година по ред, Пелагонискиот Регион е на третата позиција според активната транспарентност, иако претходно две години беше втор, а еднаш и лидер меѓу регионите. Во однос на лани, регионот забележа подобрување од 7 процентни поени. Регионот сè уште спаѓа во групата 'добра' активна транспарентност, со просечно исполнување на обврските над 60 %.

- ▶ Некогашниот лидер, Битола, повторно ја поврати својата прва позиција во регионот, која лани ја загуби од Демир Хисар. Битола годинава е прва и со високи 97 % е меѓу трите општини со највисока активна транспарентност во земјава.
- ▶ Ланскиот лидер во регионот, Демир Хисар, годинава е на второто место, со високи 96 % активна транспарентност, со коишто се наоѓа и на осмата позиција во вкупното рангирање на институциите.
- ▶ Прилеп се искачи на третата позиција, на која две години редум се наоѓаше Крушево, кое сега е на четвртото место.
- ▶ Новаци се искачи за четири места од последната позиција лани, која годинава ја зазема Кривогаштани, со само 46 % активна транспарентност.
- ▶ Долнени е единствената општина во регионот која годинава има помала активна транспарентност од лани (57 % лани во споредба со 48 % годинава).

Активна транспарентност на општините од Пелагонискиот Регион

Ранг	Општина	Резултат
1	Битола	97,1 %
2	Демир Хисар	95,7 %
3	Прилеп	82,9 %
4	Крушево	77,1 %
5	Могила	76,8 %
6	Новаци	68,1 %
7	Ресен	65,7 %
8	Долнени	47,8 %
9	Кривогаштани	46,4 %

Југозападен Регион 73 % (лани 57 %)

- ▶ Со скок од дури 16 процентни поени, Југозападниот Регион се искачи од петтата на четвртата позиција меѓу регионите според активната транспарентност.
- ▶ Центар Жупа, со 88 %, му го презеде приматот на Охрид, којшто со години беше неприкосновен на првата позиција во регионот според активната транспарентност. Само за една година, Центар Жупа ја подобрила својата активна транспарентност за цели 33 процентни поени. Охрид е сега втор со 86 %, четири поени повеќе од лани.
- ▶ И годинава како и лани, на третото место е Дебрца, со подобрување од речиси 11 процентни поени.
- ▶ Дебар е следен, на четвртото место, додека на петтото, со пад од второто место, е Македонски Брод.
- ▶ Струга, Кичево и Пласница и годинава се на истите три последни места, со тоа што сите три општини забележале подобрување на својата активна транспарентност во однос на лани.

Активна транспарентност на општините од Југозападниот Регион

Ранг	Општина	Резултат
1	Центар Жупа	88,4 %
2	Охрид	85,7 %
3	Дебрца	82,6 %
4	Дебар	81,4 %
5	Македонски Брод	78,6 %
6	Вевчани	75,4 %
7	Струга	62,9 %
8	Кичево	60,0 %
9	Пласница	39,1 %

Североисточен Регион 70 % (лани 53 %)

- ▶ Со најголемо процентуално подобрување во однос на регионите, Североисточниот Регион ја подобри и својата позиција од шестото на петтото место.
- ▶ На лидерската позиција и натаму е Крива Паланка, но годинава ова место го дели со Куманово, поради истиот процент на исполнетост на обврските од активната транспарентност. Како и да е, Куманово годинава има исто поени колку и лани, 89 %, но Крива Паланка, од ланските 96 %, годинава паднала на 89 %, со што од втора најдобра општина во земјава, годинава стигна на 23-то место.
- ▶ Се чини дека најголем добитник годинава е Липково, кое од последното место во регионот и на дното на табелата на вкупното рангирање, стана институција со најголем скок на својата активна транспарентност. Имено, од ланските 12 %, општината годинава има 64 %, со што се искачи за 25 места на вкупното рангирање.
- ▶ Сега последна во регионот е Старо Нагоричане, иако и таа има огромен годишен скок во својата активна транспарентност.

Активна транспарентност на општините од Североисточниот Регион

Ранг	Општина	Резултат
1	Крива Паланка	88,6 %
2	Куманово	88,6 %
3	Кратово	70,0 %
4	Липково	66,7 %
5	Ранковце	58,0 %
6	Старо Нагоричане	50,7 %

Вардарски Регион 67 % (лани 61 %)

- ▶ Со две места послабо рангирање, Вардарскиот Регион падна од четвртата на шестата позиција меѓу регионите, со подобрување во однос на лани од само шест процентни поени.
- ▶ Без промена е лидерската позиција во овој регион, на која секогаш се наоѓа Општина Велес. Нема промени и на општините од второто до шестото место.
- ▶ Последните три општини ги заменија позициите и годинава на последното место е Демир Капија, додека Росоман, последен лани, сега е на претпоследното место.

Активна транспарентност на општините од Вардарскиот Регион

Ранг	Општина	Резултат
1	Велес	95,8%
2	Кавадарци	90,0%
3	Градско	88,4%
4	Свети Николе	82,9%
5	Чашка	71,8%
6	Неготино	55,7%
7	Лозово	43,5%
8	Росоман	42,0%
9	Демир Капија	31,9%

Полошки Регион 65 % (лани 49 %)

- И покрај значителното подобрување од 16 процентни поени во однос на лани, Полошкиот Регион остана на претпоследната позиција. Сепак, овој регион значително ја подобри разликата во однос на последниот регион и им се приближи на регионите на погорните позиции.
- Тетово ја загуби ланската лидерска позиција и падна на четвртото место, и покрај подобрувањето на својата активна транспарентност. Лидерската позиција во регионот ја зазема Брвеница, која во однос на лани се подобрила за цели 24 процентни поени.
- И Теарце на второто и Маврово и Ростуше на третото место доаѓаат од многу ниските позиции што ги имаа со години. Теарце ја подобрило својата активна транспарентност дури за 52 процентни поени, со што е втора институција со најголем скок на транспарентноста воопшто.
- На последното место и натаму е Врапчиште, и покрај одреденото подобрување во однос на лани.

Активна транспарентност на општините од Полошкиот Регион

Ранг	Општина	Резултат
1	Брвеница	82,6 %
2	Теарце	78,3 %
3	Маврово и Ростуше	75,4 %
4	Тетово	72,9 %
5	Гостивар	68,6 %
6	Желино	65,2 %
7	Боговиње	55,1 %
8	Јегуновце	53,6 %
9	Врапчиште	29,0 %

Скопски Регион 59 % (лани 49 %)

- Четврта година по ред, најголемиот регион во земјава, Скопскиот, е на последното место меѓу регионите според активната транспарентност на општините во него. Карпош го задржа првото место во регионот и остана во врвот на ранг-листата на сите 98 рангирани институции.
- Илинден ѝ ја зеде втората позиција на Гази Баба, која падна на четвртото место. Само за една година, Илинден ја подобри својата активна транспарентност за речиси 50 процентни поени, со што е трета институција од сите рангирани според подобрувањето на својот резултат.
- Град Скопје падна од третата на седмата позиција, а Центар од четвртата на осмата.

- ▶ Арачиново годинава е на последното место, на кое лани беше Чучер Сандево кое, пак, со скок од 20 поени, сега е на 15 позиција.

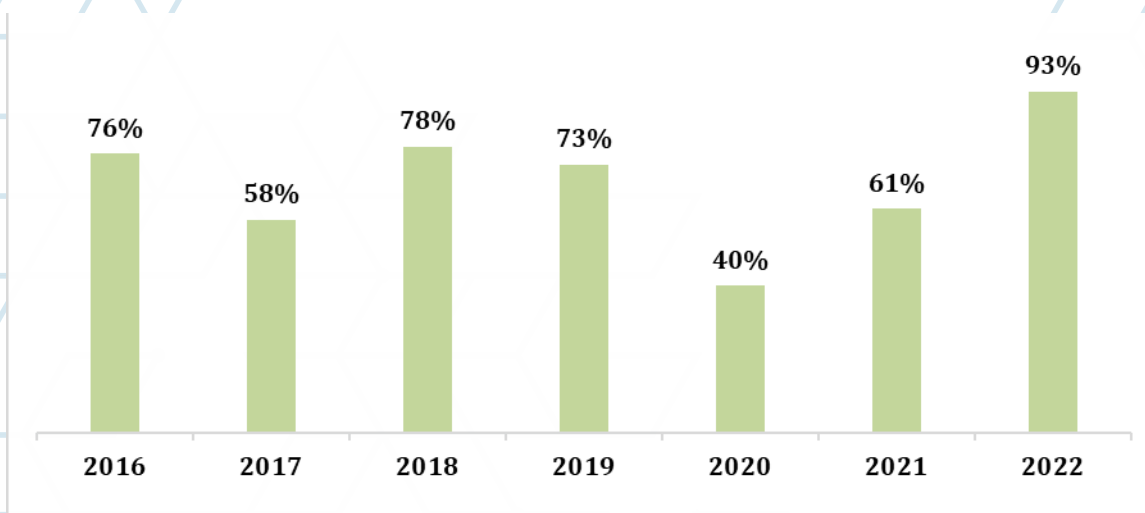
Активна транспарентност на општините од Скопскиот Регион

Ранг	Општина	Резултат
1	Карпош	97,1%
2	Илинден	95,7%
3	Кисела Вода	85,5%
4	Гази Баба	81,7%
5	Ѓорче Петров	76,1%
6	Аеродром	74,6%
7	Град Скопје	72,5%
8	Центар	69,6%
9	Петровец	68,1%
10	Студеничани	59,4%
11	Шуто Оризари	50,7%
12	Сарај	47,8%
13	Сопиште	44,9%
14	Чаир	42,0%
15	Чучер Сандево	33,3%
16	Бутел	27,5%
17	Зелениково	17,4%
18	Арачиново	8,7%

Институциите просечно одговорија за 13 (16) дена и дури 93 % ги доставија барањата во законскиот рок

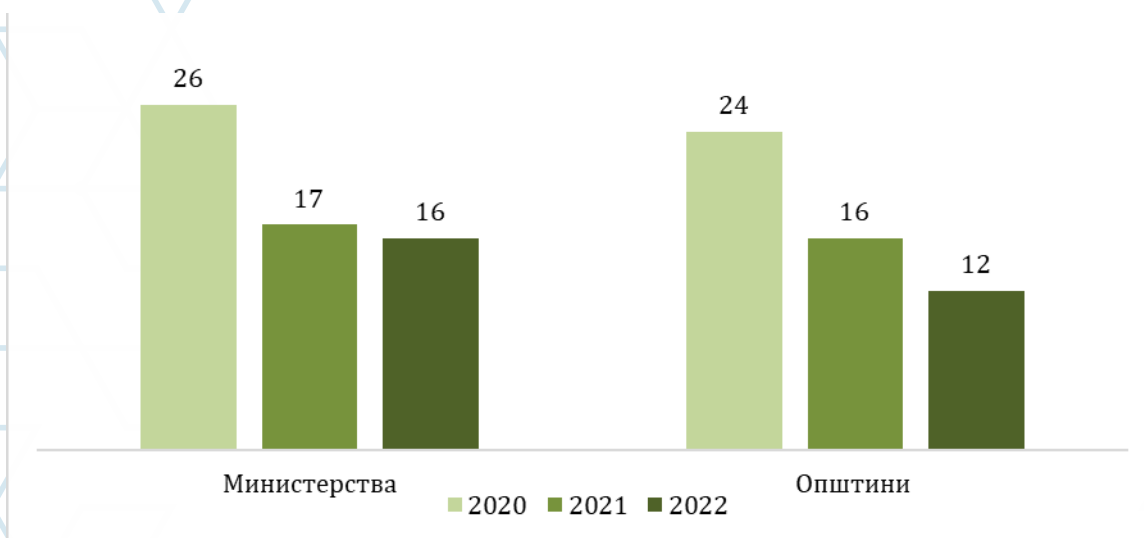
- ▶ Институциите просечно одговорија на барањата за слободен пристап што им беа доставени на сите во ист ден и со иста содржина за 13 дена, односно 7 дена пред истекот на максималниот законски рок. Лани, просечниот број денови за одговор беа 16.
- ▶ Дури 93 % од институциите одговорија на барањето во максималниот законски рок од 20 дена, а само 7 % го доставија одговорот по истекот на овој рок. Лани, пак, 61 % од институциите одговорија во законскиот рок.

Одговори на барањата за слободен пристап во законскиот рок (сите институции)

- ▶ Како и секогаш во овие истражувања, општините се подобри од министерствата како според просечниот број денови за кои одговориле на барањата, така и според процентот на барања што ги одговориле во рамките на максималниот законски рок за одговор. Општините просечно одговорија на барањата за 12 дена, додека министерствата за 16 дена. Процентот на барањата одговорени во законскиот рок кај општините изнесува 94 %, а кај министерствата 89 %.
- ▶ Најбрз одговор пристигна од една општина, само за еден ден, додека најдоцна одговори едно министерство, за 59 дена.

Просечен број денови во коишто одговориле на барањата за пристап

Победници и губитници

- ▶ Дури 79 од вкупно опфатените 98 институции (81 %) ја подобриле својата активна транспарентност во 2022 година во однос на 2021 година.
- ▶ Најголемо поединечно подобрување има кај Липково (за 55 процентни поени), Tearce (за 52 процентни поени) и Илинден (за 49 процентни поени).
- ▶ Од друга страна, само 14 институции објавиле помалку информации од лани, додека кај 5 институции нема ни подобрување ни влошување на активната транспарентност.
- ▶ Кај министерствата, најголемо подобрување има кај Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците и кај Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Годишна промена во активната транспарентност (2022/2021 година)

Институција	Промена во процентни поени	Институција	Промена во процентни поени
Липково	55,1 %	Влада на РСМ	6,5 %
Теарце	52,2 %	МИОА	6,3 %
Илинден	49,3 %	Битола	5,7 %
Студеничани	38,3 %	Пехчево	5,7 %
Старо Нагоричане	36,2 %	Тетово	5,7 %
Центар Жупа	33,3 %	Ѓорче Петров	5,6 %
Пласница	29,0 %	Македонски Брод	5,3 %
Дебар	27,1 %	Аеродром	5,1 %
Кисела Вода	26,4 %	МВР	4,7 %
МПСОЗ	26,1 %	Гостивар	4,7 %
Маврово и Ростуше	26,1 %	Чешиново-Облешево	4,3 %
Новаци	24,6 %	Карбинци	4,3 %
Брвеница	24,0 %	Шуто Оризари	4,3 %
МЗШВ	21,7 %	Ресен	4,3 %
Чучер Сандево	20,3 %	МТСП	4,2 %
Сарај	19,7 %	Министерство за култура	4,2 %
Врапчиште	18,8 %	МЗ	4,2 %
Дојран	18,8 %	Охрид	3,8 %
Прилеп	18,6 %	Неготино	2,9 %
Пробиштип	18,6 %	Зелениково	2,9 %
МЛС	18,4 %	Валандово	2,9 %
Радовиш	16,5 %	Чашка	2,8 %
Струга	15,6 %	Велес	2,8 %
Кичево	14,3 %	Кочани	2,8 %
Зрновци	13,0 %	Демир Хисар	2,7 %
Ранковце	11,6 %	Штип	2,5 %
Ново Село	11,1 %	Гази Баба	2,0 %
Свети Николе	10,6 %	Македонска Каменица	1,7 %
Министерство за економија	10,4 %	Јегуновце	1,4 %
Босилово	10,1 %	Кривогаштани	1,4 %
Градско	10,1 %	Министерство за одбрана	0,0 %
Дебрца	10,1 %	МФ	0,0 %
Могила	10,1 %	МОН	0,0 %
Росоман	10,1 %	Желино	0,0 %
Чаир	10,1 %	Куманово	0,0 %
Богданци	10,0 %	Петровец	-0,9 %
Кавадарци	9,4 %	Делчево	-1,4 %
Сопиште	8,7 %	Град Скопје	-1,4 %
МЖСПП	8,3 %	МТВ	-2,1 %
Боговиње	7,9 %	Центар	-2,3 %
Василево	7,2 %	Виница	-2,9 %

Конче	7,2 %	Карпош	-2,9 %
Лозово	7,2 %	МНР	-3,7 %
Берово	7,1 %	Бутел	-4,3 %
Гевгелија	7,1 %	Арачиново	-4,3 %
Крушево	7,1 %	Министерство за правда	-5,8 %
Кратово	7,1 %	Демир Капија	-5,8 %
Струмица	7,1 %	Крива Паланка	-7,1 %
Вевчани	6,8 %	Долнени	-8,7 %

Прилози: Прашалници за истражување

1. Прашалник за истражување на активната транспарентност на министерствата и на Владата за изработка на Индексот на активна транспарентност

Прва група прашања: Пристап до информации

1. Дали има на интернет-страницата посебен оддел за пристап до информации?
2. Дали се објавени основни податоци за контакт со службеното лице за посредување со информации (име и презиме, телефон и е- адреса)?
3. Дали е објавен начинот за поднесување барање за пристап до информации?
4. Дали е објавена листа на информации со кои располага институцијата?
5. Дали се објавени основни податоци за контакт со имателот на информацијата (адреса, телефон и е-адреса)?

Втора група прашања: Одговорност, отчетност и интегритет

6. Дали се објавени податоци за министерот (биографија, контакт и сл.)?
7. Дали е објавен список на вработени лица/раководители со контакти?
8. Дали е објавена организациската структура (шема, органограм) на институцијата?
9. Дали се објавени податоците за контакт со лицето овластено за заштитено внатрешно пријавување (име и презиме, телефон, е-адреса)?
10. Дали се објавени соопштенија до јавноста и/или информативни билтени или друг облик на информирање?

Трета група прашања: Информации за надлежноста и за услугите

11. Дали се објавени информации за надлежностите на институцијата?
12. Дали се објавени законите кои се однесуваат на надлежноста на институцијата?
13. Дали се објавени прописите што ги донесува институцијата во вид на подзаконски акти?
14. Дали е објавен стратешкиот план и/или стратегијата за работа?
15. Дали е објавен годишен план и/или програма за работа за тековната година?

Четврта група прашања: Буџетска и финансиска транспарентност

16. Дали е објавен буџетот на институцијата за тековната година?
17. Дали е објавена завршна сметка на буџетот за претходната година?
18. Дали се објавуваат ревизорските извештаи?
19. Дали е објавен годишниот план за јавни набавки за тековната година?
20. Дали се објавуваат огласи за јавни набавки за тековната година?
21. Дали се објавуваат известувања за склучен договор од јавни набавки?

Дополнителни прашања за Министерството за финансии

(од четврта група прашања: Буџетска и финансиска транспарентност)

22. Дали се објавуваат месечни извештаи за извршување на буџетот за тековната година?
23. Дали се објавува извештај за извршување на буџетот за првите шест месеци од годината во претходната година?
24. Дали се објавуваат податоци за јавниот долг на РСМ во претходната или тековната година?
Рок во којшто институцијата одговорила на барањето за слободен пристап до информации од јавен карактер.

2. Прашалник за истражување на активната транспарентност на општините и на Град Скопје за изработка на Индексот на активна транспарентност

Прва група прашања: Пристап до информации

1. Дали има на интернет-страницата посебен оддел за пристап до информации?
2. Дали се објавени основни податоци за контакт со службеното лице за посредување со информации (име и презиме, телефон и е-адреса)?
3. Дали е објавен начинот на поднесување на барање за пристап до информации?
4. Дали е објавена листа на информации со кои располага институцијата?
5. Дали се објавени основни податоци за контакт со имателот на информацијата (адреса, телефон и е-адреса)?

Втора група прашања: Одговорност, отчетност и интегритет

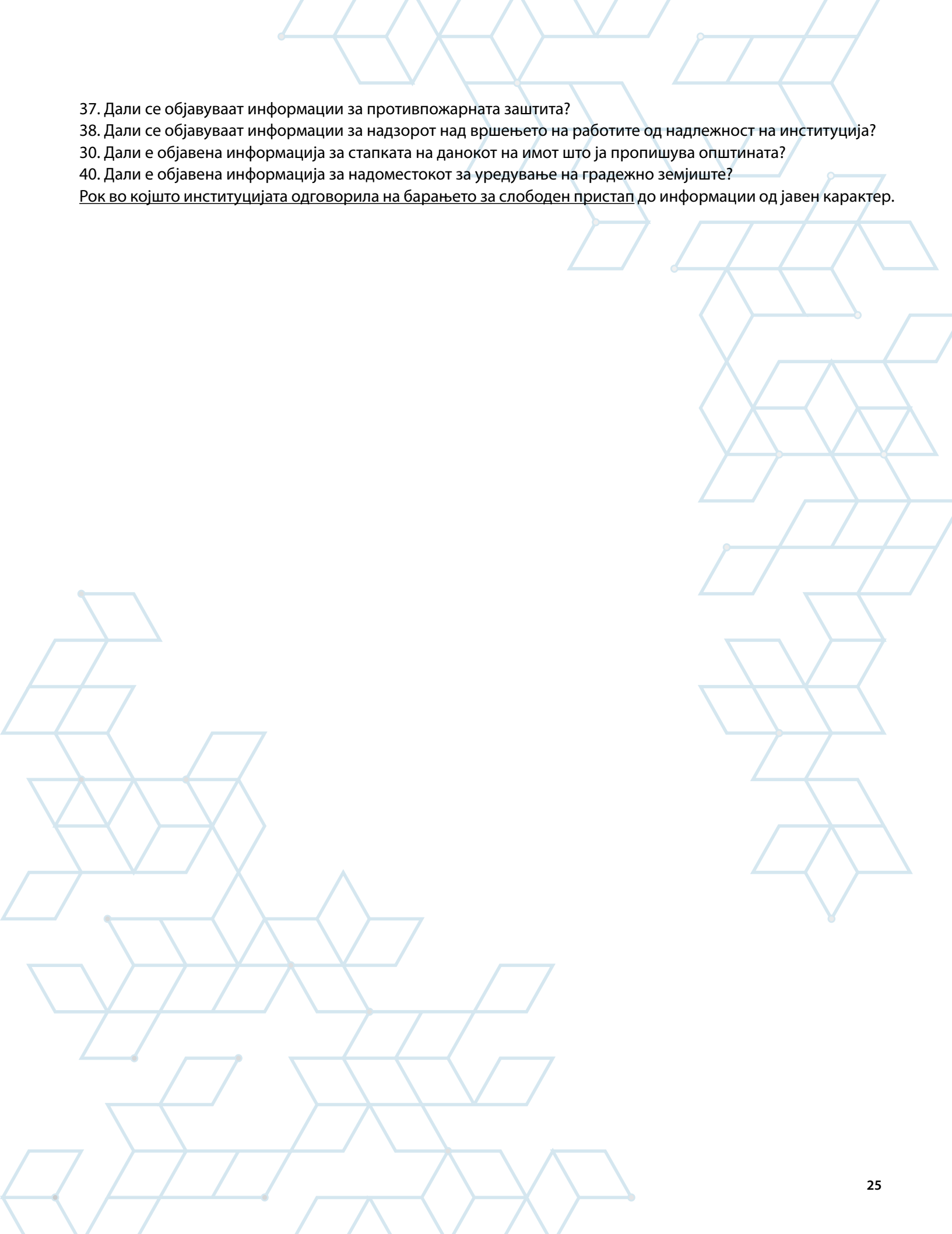
6. Дали се објавени податоци за градоначалникот (биографија, контакт и сл.)?
7. Дали е објавен список на вработени лица/раководители со контакти?
8. Дали е објавена организациската структура (шема, органограм) на институцијата?
9. Дали се објавени податоците за контакт со лицето овластено за заштитено внатрешно пријавување (име и презиме, телефон, е-адреса)?
10. Дали се објавени соопштенија до јавноста и/или информативни билтени или друг облик на информирање?
11. Дали се објавува статутот на општината?
12. Дали се објавуваат службените гласила на општината?
13. Дали се објавуваат дневните редови за седниците на Советот на општината?

Трета група прашања: Буџетска и финансиска транспарентност

14. Дали е објавен буџетот на институцијата за тековната година?
15. Дали е објавена завршна сметка на буџетот за претходната година?
16. Дали се објавува граѓански буџет?
17. Дали се објавуваат квартални извештаи за извршување на буџетот за претходната година?
18. Дали се објавуваат ревизорските извештаи?
19. Дали е објавен годишниот план за јавни набавки за тековната година?
20. Дали се објавуваат огласи за јавни набавки за тековната година?
21. Дали се објавуваат известувања за склучен договор од јавни набавки?

Четврта група прашања: Информации за надлежноста и за услугите

22. Дали се објавени информации за надлежностите на институцијата?
23. Дали се објавени законите кои се однесуваат на надлежноста на институцијата?
24. Дали се објавени прописите што ги донесува имателот на информации во вид на подзаконски акти?
25. Дали се објавени услугите што ги дава институцијата?
26. Дали се објавуваат ДУП/ГУП (информации за урбанистичкото планирање)?
27. Дали се објавуваат информации за урбанистичкото планирање (одобренија за градба)?
28. Дали се објавуваат информации за заштита на животна средина?
29. Дали се објавуваат информации за локален економски развој?
30. Дали се објавуваат информации за комуналните дејности?
31. Дали се објавуваат информации за културата?
32. Дали се објавуваат информации за спортот и рекреацијата?
33. Дали се објавуваат информации за социјална заштита и заштита на децата?
34. Дали се објавуваат информации за образованието?
35. Дали се објавуваат информации за здравствената заштита?
36. Дали се објавуваат информации за мерките за заштита и спасување на граѓаните?

-
37. Дали се објавуваат информации за противпожарната заштита?
38. Дали се објавуваат информации за надзорот над вршењето на работите од надлежност на институција?
30. Дали е објавена информација за стапката на данокот на имот што ја пропишува општината?
40. Дали е објавена информација за надоместокот за уредување на градежно земјиште?
Рок во којшто институцијата одговорила на барањето за слободен пристап до информации од јавен карактер.

